

Dost Sovyet Rusya merkezini ziyaret eden Dış işler bakanı Dr. Tevfik Rüşü Aras'la İç işler bakanı ve Parti genel sekreteri B. Şükrü Kayanın Odesa tarihiyle İstanbul döndüklerini dün telefonla haber alarak yazmıştı. Yukarıdaki resimde bakanlarımız Galata rıhtımında kendilerine karşılayanlar arasında görüyorsunuz.

Başbethe

Moskova Dönüşü

Falih Rıfkı ATAY

Dün İstanbul dönen Dış ve İç bakanlarımız Savyetler birliğindeki seyahatlerinden son derece memnundurlar. Bu seyahat türk-savyet dostluğunun yeni ve gönülden bir tezahürü olduktan başka gerek iki dış bakanın temmuz 15 nutuklarında ve gerek temmuz 17 resmî tebliğinde bu dostluğun iki memleketin menfaatleri ve cihan barışı bakımlarından ehemiyetini bir daha tesbit etmeye hizmet etmiştir.

İki dış bakanı İsmet İnönü'nün Kamutay nutkündeki bir cümlesini sözcüğü edinmişlerdir: "Türk-Savyet dostluğu iki memleket politikasında daimi bir âmil olarak kalacaktır." B. Litvinof'un iki memleket münasebetlerini tahlil eden kıymetli fikralarını bu münasebetlerden bahseden herkes uzun müddet hatırlayacaktır. Bu dostluk neticesinde Karadeniz havzasında ve memleketlerimizin bulunduğu bölgelerde istikrar ve huzur vaziyeti vücut bulmuştur; bu dostluk umumî barış sisteminde birinci derecede âmil olmuştur. Aynı dostluğa hususî münasebet vaziyeti veren Dr. Tevfik Rüşü Aras demiştir ki: "Karşılıklı teahhüdlerimiz ne askeri bir anlaşmayı, ne de hususî kombinasyonları ihtiva etmemektedir. Bununla beraber bizim diğerinin mukadderatına yabancı kalmadık ve kalamayız. Bunun için dostluğumuzu hususî münasebet kelimesiyle tasvir etmekte haklı değil miyiz?"

Resmî tebliğ en başta türk-savyet dostluğunun 16 yıldanberi enternasyonal hayatın bütün safhalarında imithan geçirdiğini ve iki memleket menfaatleri için tam kıymetini isbat etmiş olduğunu kaydediyordu. Dostluğumuzun Milletler cemiyeti prensiplerini muvaffak kılmaya yardım etmek ve herhangi bir tecavüzü asla teşvik etmemek azmi Savyetler birliği ile Türkiye arasında işbirliğinin esaslarından. Aynı tebliğ enternasyonal vaziyetin barışın parçalanmazlığı ve kolektif emniyet bakımından hususî endişeler vermekten geri kalmadığını zikretmektedir.

Salâhiyetli bakanlar Savyet birliği ile Türkiye arasındaki tezdadsızlık, çarlıkla sultanlık arasındaki daimî tezdad halinin tam aksi olduğunu işaret etmekte ve bu hakikatin iki memleket halk yığınlarının şuurlarına kadar işlediğini tesbit etmekte haklıdır.

Zaman inkılablarımız gibi milletlerimiz arasındaki sıkı alâka ve sevginin lehine gecti ve lehine ge-

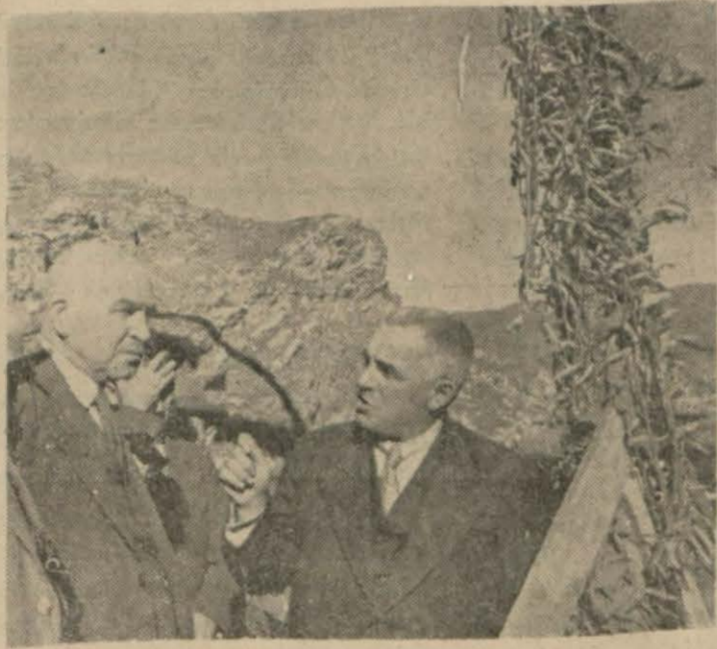
Çinde Harp şiddetle devam ediyor

Çin - japon hâdisesi halâ bütün gerginliğini muhafaza etmektedir. Dün muhtelif kaynaklardan alınan haberlere göre, Çinde başlayan, harb, şiddetle devam etmiştir.

Bir habere göre Nankindeki japon büyük elçisi ve japon ileri gelenleri hareket için hazırlıklara başlamışlardır.

Dün Çin hâdiselerine dair gelen en son haberleri üçüncü sayfamızda bulacaksınız.

Türk - İsveç dostluğu İsveç dış işler bakanı ile B. Ali Çetinkaya arasında samimî nutuklar söylendi

B. Ali Çetinkaya Ergani hattında tetkikler yaparken

Stockholm, 20 (A.A.) — İsveç ajansı bildiriyor: Hassel Backen yaz lokantasında, İsveç hükümeti, Bay Ali Çetinkaya şerefine büyük bir akşam ziyafeti vermiş ve bu ziyafette B. Ali Çetinkaya ile maiyetindeki zatlardan başka Türkiye elçisi ve elçilik erkânı, İsveç dış bakanı B. Sandler, münakalat bakanı B. Forsund, müdafaa bakanı B. Nilsson ile bakanlıklar yüksek memurları ve birçok endüstri mümessilleri hazır bulunmuştu. Ziyafetin sonlarına doğru, dış bakanı B. Sandler aşağıdaki nutku söylemiştir:

"— Ekselans, Türkiye cumhuriyetinin bir mümessili sıfatıyla sizi burada İs-

çecektir. Fikir ve hürriyet savaşlarının kahramanlık hatıralarına karışan bir münasebet, gitgide anane kuvvetini alır ve öyle de olmuştur.

MEDENİYETİN ACI KAYBI

MEDENİYETİN ACI KAYBI KARŞISINDA

Atatürk'ün I. İnönü'nün telgrafları

Ankara, 20 (A.A.) — Büyük âlim Marconi'nin ölümü münasebetiyle, Reiscumhur Atatürk tarafından Marconi ailisine ve Başvekil İsmet İnönü tarafından italyan hükümeti reisine aşağıdaki telgraflar çekilmiştir:

Marconi ailesi

Roma

Bütün insanıyet, uğradığınız kaybı acı bir surette his etmektedir. Bu elim felâkette Büyük Marconi'nin hatrasına karşı müteheyyiş tazimlerle beraber bütün sempatimden emin olmanızı rica ederim.

KEMAL ATATÜRK

Ekselans Benito Mussolini İtalyan Hükümeti Reisi Büyük Marconi'nin ölümü bütün medeniyeti yasa koymuştur. Vatanlarının en acı hissesini aldığı bu yasa cumhuriyet hükümetinin samimî surette iştirak etmekte bulunduğuna emin olmalarını ekselansınızdan rica ederim.

İSMET İNÖNÜ

Telsiz'in babası Markoni öldü

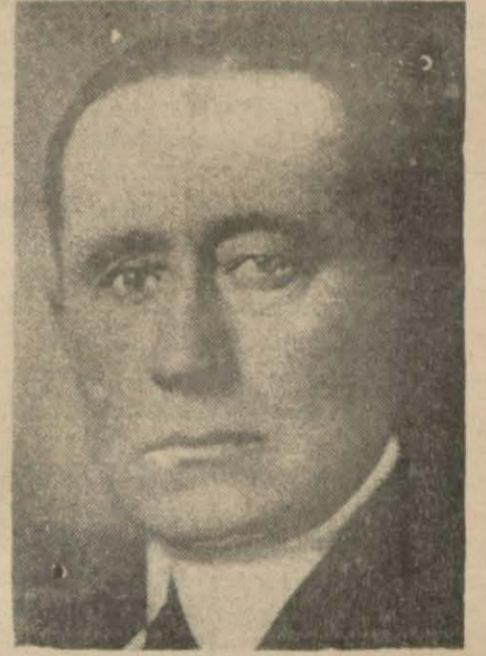
Bu ölüm bütün medeniyet dünyasını yasa koymuştur

Roma, 20 (Hususi) — Telsiz telgrafın muhterri, tanınmış büyük âlim Guglielmo Markoni dün gece sabaha karşı bir kalb krizinden sonra ölmüştür. Bu ölüm bütün İtalyada ve medeniyet dünyasında büyük bir acı uyandırmıştır.

Guglielmo Markoni, henüz, 63 yaşında idi. Ve sıhhati tamamiyle yerinde idi. Son zamanlarda tekrar fennî sahada çalışmalar yapıyor ve onun böyle birdenbire öleceği kimsenin aklına gelmiyordu.

Evelki gün çalışırken ufak bir rahatsızlık hissetmiş ve doğru evine giderek yatmıştır. Rahatsızlığı biraz sonra artmış ve tanınmış âlim, Musoliniye vermiş olduğu bir randevuyu terah etmek mecburiyetini hissetmiştir.

Kriz sabaha karşı son haddini bulmuştur. Çağırılan doktorlar mukadder âkibetin önüne geçememişler ve nihayet telsizin babası sabaha karşı gözlerini hayata kapamıştır. Markoninin öldüğü sabahleyin etrafında duyulur duyulmaz halk müteveffanın evinin önüne toplanmış ve burada muazzam bir kalabalık hasıl olmuştur. B. Musolini Markoninin evine giderek müteveffanın nâşr önünde eğilmiş ve dul zevcesiyile ailesi erkânına taziyelerini bildirmiştir. Guglielmo Markoni için millî cenaze alayı yapılacaktır.

Telsizin babası Guglielmo Markoni ze alayı yapılacaktır. Bütün ilim akademilerinden taziye telgrafları gelmektedir.

Markoni'nin hayatı

Bugün ölümüyle bütün medeniyet, ilim ve insanlık dünyasını büyük bir yasa sürükleyen Markoni Guglielmo Hertz dalgalarını ilk defa olarak ve telsiz telgraf çekmekte tecrübe eden ve muvaffak olan bir âlimdir. Bir italyan baba ile İrlandalı anneden doğan Markoni bütün insanlığın malı olmuştur.

Markoni ilk defa 10 mil mesafe üzerinde yaptığı tecrübeleri sonradan bizzat on binlerce kilometreye çıkarmış, Cenova limanındaki yatından telsizle, Avusturyada Sidney belediyesinin elektrik lambalarını yakmaya muvaffak olmuştur.

Markoninin hayatına ve ihtivalarına dair geniş tafsilâtî resimleriyle beraber sekizinci sayfamızda bulacaksınız.

Yeni kâğıt paralarımız

Yeni kâğıd paralarımızın Londrada yeni harflerle yakında basılacağını yazmıştık. Burada yeni beş liralıkların birer nümunesini görüyorsunuz. Yukardaki resim paranın bir tarafını, aşağıdaki resim ise diğer tarafını göstermektedir.

Bugün 12 sayfa

Türk Hava Kurumu Yar Başkanı B. Feridun Dirimtekin İnönü Hava Kampında

İnönü hava kampındaki talebe sayısı bu sene 150 dir. Geçen sene 80 di. Gelecek sene, aynı artış nisbetini muhafaza ederek nihayet 250 veya 300 olacağını tahmin edebiliriz.

Bu mikyasa, İnönünün gelecek seneki mevcudunu hesap ettiğimizi duyan, eğer Türkkuşunun salâhiyetli bir memuru ise, tahmininizdeki yanlış derhal düzelterektir.

— ... fakat şu yapılmakta olan binaları görüyor musunuz? Bunlar buraya toplanacak olan yüzler değil, binler için kurulmaktadır.

Her yeni hayat gibi, İnönünün boş ve sessiz meydanları da bir hava kampı haline getirilmek kararı verildiği zaman burada geniş inşaata lüzum görülmüştür. Cumhuriyetin memlekette yerine koymak istediği bütün tedbirlerin arkasında bir inşa projesi görürsünüz. Çünkü hiç bir işimizi çadırla veya baraka ile görmek istemiyoruz. Bu prensipin yabancı gözlerde takdir uyandıran nice misalleri vardır. Pancar ekimi üzerinde etüd yapmaya gelen Alman profesörler, şeker fabrikalarımızın yanbaşındaki güzel binaları görünce: — Siz, fabrikalarınızla beraber güzel şehirler de kurmuşsunuz. Bir taşla iki kuş..., demişlerdi. İnönü sırtları için: — Burada müsaid hava cereyanları vardır. Buraya bir hava kampı kurulur., diye verilmiş olan mütehassıs raporunu verirken, Anadolunun bu tarihî köşesinde bir hava şehri kurulmasına yol açtığını acaba düşündü mü dersiniz?

Eskişehir tayyare mektebi ve oradaki havacılık tesisatı ile İnönünde kurulmakta olan tesisat, birbirine komşudur. Memleketin tam ortasında birbirine yakın iki yerde türk havacılığının iki merkezi elele vermiş oluyor.

İnönünde kurulmakta olan binalar şimdilik 6 tanedir. Bunların içinde boyu 90 metreyi aşanlar da var. Yani buradaki altı bina, büyük bir kasaba kadar geniş olacak.

Bu binalar, İnönüne şarktan girildiği zaman şu şekilde sıralanmıştır: Tamirhane ve depo, yemekhane ve ders-hane, kız talebe koğuşu, bürolar, erkek talebe koğuşları.

Buralar, asırlardanberi çimento ve beton yüzünü ilk defa görüyor. Binaların hepsi betondur. Etraflarına güzel bahçeler yapılacaktır. Ağaç burada çok kolay yetişiyor. Çünkü su boldur. Kampın yanı başından bir dere ve suyu her zaman buz gibi olan bir pınar var. Yani hayalimizdeki Anadolunun hakikat olmuş bir köşesi: bol su, bol ağaç, neşe, hareket ve kuş sesi.

Burada İnönü nahiyesinden 80 kadar amele çalışıyor. Binaların yapılışı

İnönünde büyük Hava şehri Kuruluyor

İnönü Kampında öğretmenler ve üyeler

İnönülüler için bir kazanç kaynağı olmuş. İnşaatta dolgun ücretle amelilik yapmak onların hiç ummadıkları bir iş. Bir ustaya sordum:

— Siz burada bu kadar güzel binalar yaptıktan sonra nahiye merkezinde de buna benzerlerini kuracak mısınız?

— Bizim bu kadar bol paramız yok ki... Amma, şöyle büyücek bir şey yapıpta birkaç kişi beraberce oturmayı düşünmüyor değiliz. Hele buraya artık gelen giden çok oluyor. Bir otel yapsak da iyi olacak.

Ustanın dediği gerçekten doğrudur. Buraya bir otel yapılırsa iyi yapılacak. Burası, hele gelecek seneden sonra birçok ziyaretçi toplayacak hususiyette bir hava şehri olacak. Çocuklarının uçması...

Biz, İnönünden ayrılacağımız gün elektrik tesisatı yapılına başlanmıştı. Burada bütün enerjiler bir arada birleşiyor demektir: evvelâ tabiatın enerjisi olan fasulasız rüzgâr, insan gücünün en şahâne enerjisi olan uçmak ve fennin enerjisi olan elektrik... Buralarda yeni bir hayat ve hareket doğmaya başlarken elektriğe olan hasreti gördükten sonra, gönül, Kütahya santralını o kadar çok arıyor ki...

Yazan:
Cemal Kutay

nı görmeye gelen analar babalar, talebelerini seyre gelen öğretmenler, yeni Türkiye'yi anlamak isteyenlerden yüzde yüz cumhuriyetin eseri olan kanadlanmış türk neslini tetkik etmek isteyen yabancılar ve nihayet yazın, yorgun asâbını dinlendirmek ve yeryüzüne, yerüstünden bakmak isteyenler İnönünü dolduracaklardır.

İnönünün bir hava şehri yapılmasına şimdiden karar verilmiş gi-

bidir. Meselâ gelecek sene buraya bir sürü hangar da yapılacaktır. Bir tamir atelyesi, plânör inşa atelyeleri Eskişehirden uzak olmanın İnönünü Eskişehir ile birleştiren güzel yollardan sonra Eskişehirdeki hava tesisleri, burada yapılanlarla birleşince koskoca bir hava şehri meydana gelecek.

Biz, İnönünden ayrılacağımız gün elektrik tesisatı yapılmasına başlanmıştı. Burada bütün enerjiler bir arada birleşiyor demektir: Evvelâ tabiatın enerjisi olan fasulasız rüzgâr, insan gücünün en şahâne enerjisi olan uçmak ve fennin enerjisi olan elektrik... Elektrik, inancınız ki en çok bu yayla gecelerine yakışacaktır. İnönünde yakında gece uçuşları başlayacak. Onun için yelken plânörlerinin havalandığı yüksek tepelere kadar elektrik tesisatı yapılacaktır. Bu tepeler, yüzlerce kilometrelik yerlerden gözüktüğünden İnönü gecelerinin ışığı, buradan geceleri geçen trenlerden tutunuzda Eskişehirden, Bozüyükten ve yüzlerce köyden gözükecek. Buralarda yeni bir hayat ve hareket doğmaya başlarken elektriğe olan hasreti gördükten sonra gönül, Kütahya santralını o kadar çok arıyor ki... Işık-lı Türkiye, bizim için ne büyük ideal olduğunu ve bize neler kazandıracığını İnönü aydınlandıktan sonra daha iyi anlayacağız.

İnönünde 160 şar kişilik üç talebe yatakhane yapılmaktadır. Bu bize şunu anlatıyor ki, yalnız bu seneki binalar, gelecek devrede burada 500 talebeyi birden toplayacak. Fakat bilmem ki, bu bir salon kadar rahat çadır aramıyacak mı? İnönünün her yerine çadır kurulabileceğine göre, bu 500 rakamı, önümüzdeki devrenin asgarî miktarıdır. Bugün oradaki talebelerin hemen hepsine teker teker sordum:

— Kaç arkadaşınızı gelecek sene

BİR MEMLEKET GEZİNTİSİNDEN NOTLAR

Ankara - Samsun arasında yolculuk

Lafın uzununu çekilmez, usandırır; işin uzununu çekilmez, yıldırır; aşkın uzununu çekilmez; bıktırıp usandırır; Hattâ hayatın - bazı ahvalde - uzununu çekilmez, yük olur ve yıpratır... Fakat yolun uzununu hiç çekilmioyur. Hem bıktırıp usandırıyor, hem de yoruyor ve yıpratıyor.

Ankara ile Samsun arası trenle tam otuz üç saatlik bir mesafedir. Bu otuz üç saati, üç metre muhabbeti bir kompartimanda oturmakla veya eni bir metreden az koridorlarda aşağı yukarı dolaşmakla geçireceksiniz. Bu oturup kalkmalara okumak, yemek, içmek, düşünmek, hulya kurmak, esnemek, uyumak, hattâ hafif tertib şarkı çağırıp ıslık çalmak fasilları ilâve etseniz dahi, bu uzun yolculuk saatlerini gene kolay kolay öldüremezsiniz.

Biz, raylar üzerinde akıp giden trenlerin kadife döşeli rahat kompartimanlarında böyle sıkılıyoruz. Ya bu hatlar yapılmazdan evvel, yani pek yakın zamanlara kadar bu yollarda atlarla veya kırık dökük arabalarla yolculuk eden vatandaşlar; acaba ne çileler çekerlerdi?

Can sıkıntısını gidermek için kompartimanları gözden geçiriyorum. Bitişik kompartimanda gördüğüm manzara şu: ak sakallı iki ihtiyar yumurta tokuşturuyorlar! önlerindeki bir tabak dolusu yumurtadan yarısının iki ucları çöktürmüş. Adamcağızlara hak verdim. Nasıl vakit geçirsinler?

Öteki kompartimanın perdeleri inik. Tecessüs iyi bir şey değil ama, ne yaparsın, perdenin aralığından gözüm içeriye kayıverdi: bir genç çift, birbirlerine baygın baygın bakarak tatlı tatlı konuşuyorlar. Kendi knedime "işte dedim, seyahatleri dünyanın öbür ucuna kadar uzasa dahi usanç getirmelerine imkân olmanın yolcular.."

Bunun yanındaki kompartimanda dört beş arkadaş mükemmel bir çilingir sofrası kurmuşlar. Caketler atılmış, yakalar çözümler göğüsler, başlıklar açılmış, grila muhabbet ve kahkaha. Ne de çok çeşitli ve birbirine uyumayan mezeler hazırlanmışlar. Sardalyadan salatalığa, yaprak dolmasından balık ezmesine kadar her şeyleri var. Pencerenin önündeki müteharrik tabladan başka kanapelerin, bavulların üstleri de meze tabaklarıyla donatılmış.

İçlerinden biri tanış çıktı, kapımın önünde beni görünce elini sallayarak içeriye çağırır.

— İyi ama be kardeşim, dedim, günün ortasında ve bu sıcakta böyle şişeler dolusu rakı içmek sizi serser etmez mi?

— Zaten serser olacağımız kadar olduk, dedi, İzmirden geliyor, İstanbulu uğrularak Samsuna gidiyoruz. Günlerden beri trenin zıngırtısı içinde yaşıyoruz.

— Haydi hoşça kalın!

Diyerek bu keyif ehillerini kendî hallerine bıraktım. Aşağıdaki kompartimanlardan gurbet ve hasretin ifadesi kadar hazin bir ney sesi ve yanık bir Anadolu türküsü geliyor. Gayri ihtiyari Faruk Nafizin şu şiirini mırıldandım:

"Dinle neyden kim hikâyet kılma da,"
"Ayrıllıklardan şikâyet kılma da...."

Zileden sonra manzara o kadar güzelleşiyor ki, yamaçlardan, vadilerden bir yeşillik çağlıyanı halinde fıskırıp taşan bu muhteşem dekorun insan seyrine doyamıyor.

Samsun, koltuk gününe kadar nihâlinde kâhlısına gözükmeyen bir eski zaman gelini gibi, yolculuğun son dakikalarında yeşil dağların arkasından birden bire önümüze çıkıverdi. Bir çiçek buketi kadar şirin ve mamûr bir şehir. Her evin bahçesi güllerle, yaseminlerle, hanımelleriyle bezenmiş. Havada keskin, bayıltıcı bir çiçek kokusu var.

Aklıma gelmiş iken şunu da yazayım: Ankara - Samsun hattında haftada yalnız iki gün yataklı vagonu ve yemek furgonu olan trenler işliyor. Eğer siz de benim gibi, bir aksi tesadüf eseri olarak, bu yemek furgonlarının bulunmadığı günlerden birinde yola çıkmış iseniz tavsiye ederim, yol nafakanızı eksiksiz olarak yanınıza alınız. Çünkü istasyonlarda, köylülerin getirdiği kartıktan sarısı kararmış, beyazı morarmış yumurtalarla suyu bol ayrandan başka bir şey bulamazsınız.

Agâh İzzet YAZGAÇ

buraya göndereceksiniz?.

Vaidler çok büyüktür: yüzlere kadar çıkıyor. En temkinlileri on rakamı üzerinde konuşmaktadır. Biz de en ihtiyatlılar gibi hesap edelim: elimizdeki rakam gene binin üstündedir.

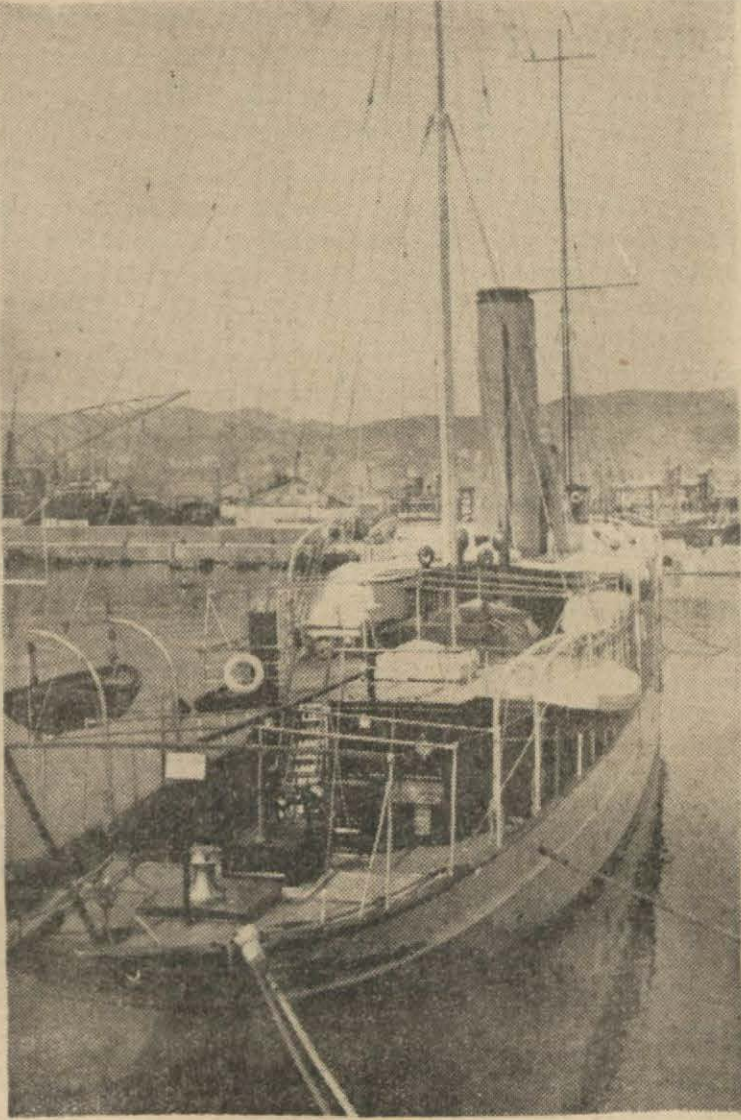
İnönündeki binaları kuran tecrübeli mühendis, yaptığı işin büyüklüğünü

kavramıştır: bir tek taşın eğri veya yersiz konmasına gönülrâzi değil: — Başka işe benzer mi hiç? Memleket benim torunlarımı bile affetmez, diyor.

Bir milletin bütün ferdleri tarafından benimsenen bir davanın muvaffak olmamasına imkân var mıdır?

Telsizin babası Markoni

MARKONİNİN HAYATI Medeniyet dünyasına yaptığı büyük hizmetler ve ihtiralar

Büyük bilginin son ve büyük tecrübelerini yaptığı Elettra yatı Cenova limanında

Guglielmo Marconi telsiz telgraf ve telsiz telefonu pratik bir hale getiren ve zamanımızın en büyük muhterilerinden biri sayılan bir italyan fizik âlimidir. 25 nisan 1874 tarihinde Bolonya'da italyan bir baba ile irlandalı bir anadan dünyaya gelen Marconi Livorno'da ve Bolonya üniversitesinde okuyarak fen doktoru payesini almış ve profesör Righi'nin yanında bilhassa Hertz mevceleri üzerinde etüdler yapmıştır.

Kendisine sonradan Oksford, Glasgow, Aberdeen, Liverpool ve Pensilvanya üniversiteleri tarafından fahri doktörlük unvanları verilmiştir.

İlk keşif

Marconi 1895 de topraklı mürsile antenini keşfetmiş ve bu suretle ilk defa olarak yüksek frekanslı dalgaları uzak mesafelere göndermeğe muvaffak olmuştur. Daha tahsile meşgulken telsiz telgrafla uğraşmaya başlamıştı. İlk zamanlarda muhtelif tecrübeleri için italyan hükümetinden yardım görmediğinden İngiltereye gitmiş ve orada çalışmaya başlamıştı

1896 da yaptığı ihtiraa aid ilk beratı aldıktan sonra İngilterede Westhouse parkta ilk tecrübelerini yapmıştır. 1897 mayısında ilk defa olarak Lavernock ile Brean - Down arasında telsiz muhaberesini kurmağa muvaffak oldu. Bu iki yer arasındaki mesafe 9 milden ibaretti. Bu muvaffakiyetten sonra, kendisine lâzım olan sermayeleri bulmakta güçlük çekmedi ve aynı sene içinde Marconi Wireless Telegraph Co. 'yu kurdu.

İtalyaya dönüş

Bütün dünyanın ilim âlemi onun yaptığı tecrübeleri dikikle takib ediyordu. Muvaffakiyetin anlaşılması ve şöhretinin yayılması üzerine İtalyaya davet edildi. Orada 12 mil mesafe üzer-

Büyük âlimin zevcesi Maria Cristina Marconi

rinde karadan gemilerle muhabereyi temin etti. Bundan sonra tekrar İngiltereye gelerek, gittikçe uzayan mesafeler üzerinde telsiz telgraf muhabere-lerine girişti. Bu arada o sıralarda İngiltere kraliçesi olan Victorianın sarayı ile hususi yatı arasında muhabereyi temin etti.

İngiliz elektrik mühendisleri cemiyetinin azâlığına seçilen Marconi, 1899 da bu cemiyet huzurunda telsiz hakkındaki meşhur muhtirasını okudu.

Ve aynı zamanda İngiltere ve Fransa sahilleri arasında büyük bir tecrübe yaptı. Bu tecrübenin sahası 48 kilometre idi.

Markoninin Hertz dalgalarının intişarı esasına dayanan ihtirar, önünde hiç bir mania tanımyordu. Bu dalgalar anilmerkez daireler şeklinde intişar ediyor ve her şeyi geçiyordu.

İngiltere ile Fransa sahilleri arasında yaptığı bu ilk tecrübe, ilk defa Manş denizini geçen Bliersyo'nun tayyaresi gi-

Marconi, zevcesi ve kızı Elettra ile birlikte

Büyük âlim Marconi, italyan ilim akademisi reisliğine seçildikten sonra akademisiyen elbisesiyle

bi herkesi hayrette bıraktı.

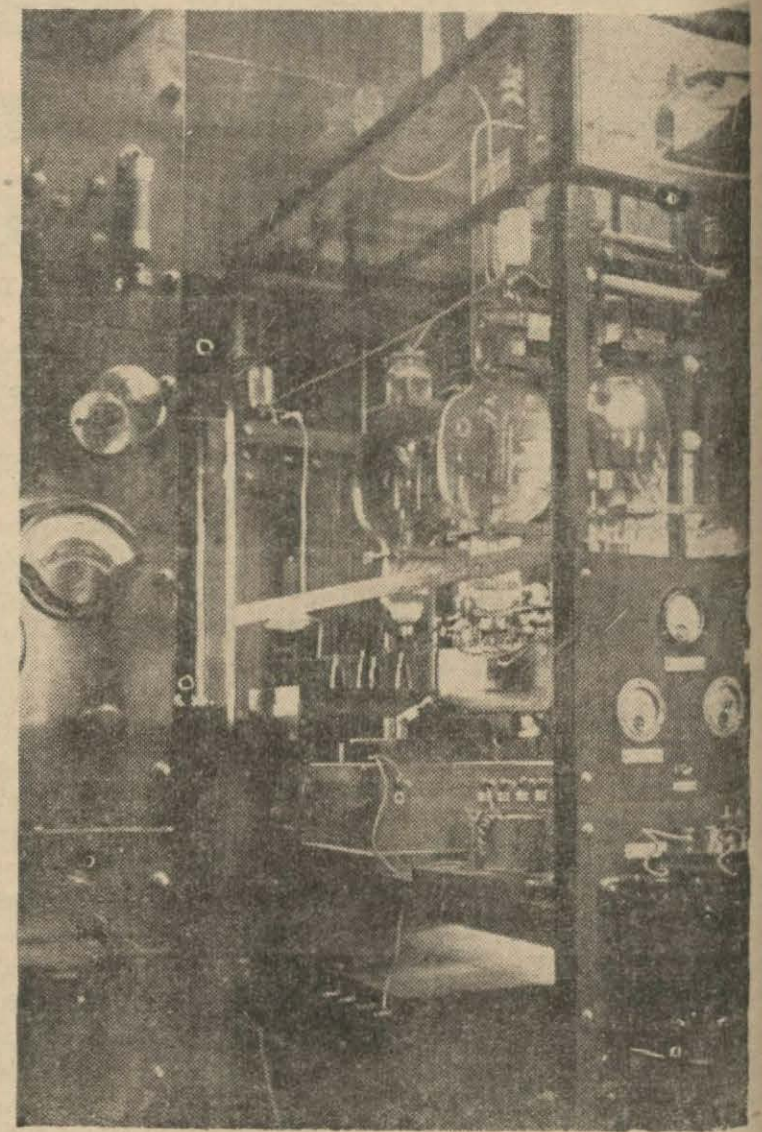
Kimse inanamıyordu. İngiltereden herhangi bir cümleyi neşrediniz de bu, arada hiç bir nakil vasıtası olmadığı halde Fransada duyulsun. Bu kabil mi idi? Fakat Marconi tecrübesinde muvaffak olmuş, şöhreti dünyayı tutmuştu.

Diğer taraftan Fransada da telsiz telgraf üzerine tecrübeler devam ediyordu. Ducretet tarafından ilk telsiz postaları kurulmuştu.

Markoni de ihtirarı iletirmek için çalışıyordu. 1902 de İngilterede Poldhu'dan Amerakaya ilk mevceleri gönderdi. Aradaki mesafe aşağı yukarı 6000 kilometre idi. Hertz dalgaları Okyanosu aşmış ve İngiltereden neşredilen cümleler Amerikadan pekâlâ duyulmuştu. Markoni bu tecrübesi esnasında büyük kudrette mütenavib cereyan kullanmıştı. Fakat tesisat çok pahalıya mal olmuştu. Her bir cihaz aşağı yukarı bir milyon frank tutuyordu. Halbuki arazi üzerinde yapılan tecrübeler daha az masrafa maloluyordu.

Markoni bunun üzerinde çok çalıştı. Ve nihayet masrafların asgari hadde indirilmesi çareleri bulundu ve muhtelif memleketler arasında muntazam telsiz muhaberelesi tesisi için istasyonlar kurulmağa başlandı.

Telsiz artık almış yürümüştü. Her büyük icadda olduğu gibi ilk zamanlarda telsizle haber alınıp verildiğine kimse inanmıyor ve işi herkes âdata alayla karşılıyordu. Acıklı bir hâdise telsiz

Elettra yatında Sidneydeki elektrikleri yakan telsiz cihazlarının bulunduğu kamara

bel fizik mükâfatını aldı. Ve nihayet 1914 de italyan senatosu azâlığına seçildi.

Telsiz telgrafın harbdaki ehemiyeti

Telsiz telgrafın asıl ehemiyeti, cihan harbi esnasında anlaşıldı. Telsiz telgraf, ordu ve donanma hizmetlerinde kullanılmakla beraber, tayyarelerle karargâhlar ve gemiler yani kara, deniz ve hava arasında muhabereyi temin ettiği için harb esnasında büyük bir yardımcı haline girdi.

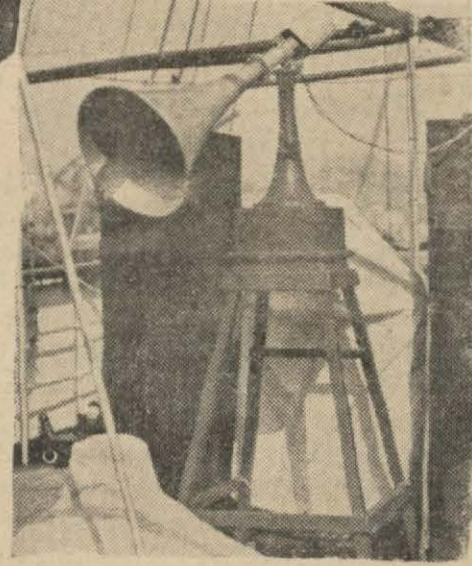
Elettra yatı

Marconi tecrübelerini seyyar bir laboratuvar olan ve kendi malı bulunan Elettra yatında yapardı. Büyük âlim çalışırken bu yatta hiç bir ses işitilmez ve ortalkda kimse görünmezdi. Marconi senenin büyük bir kısmını yatında geçirmeği tercih eder, Roma ve Londradaki ikametgâhlarında pe kaz oturdu.

Büyük tecrübeler

Birkaç sene önce yaptığı yeni iki büyük tecrübe bütün dünyanın nazarlarını yeniden onun üzerine çekmişti: Sidneyde Radyoelektrik sergisinin açılışı dolayısıyla büyük âlimin, yatından söylediği sözler bütün Avusturalya radyo istasyonları tarafından alınarak memleketin her tarafında neşrolunmuştu.

Aynı yattan ufak bir düğmeye basarak binlerce kilometre uzaktan Sidney belediye dairesinin lâmbalarını yakmıştı. Bunun için de 26.7 metrelik kısa dalga göndermişti.

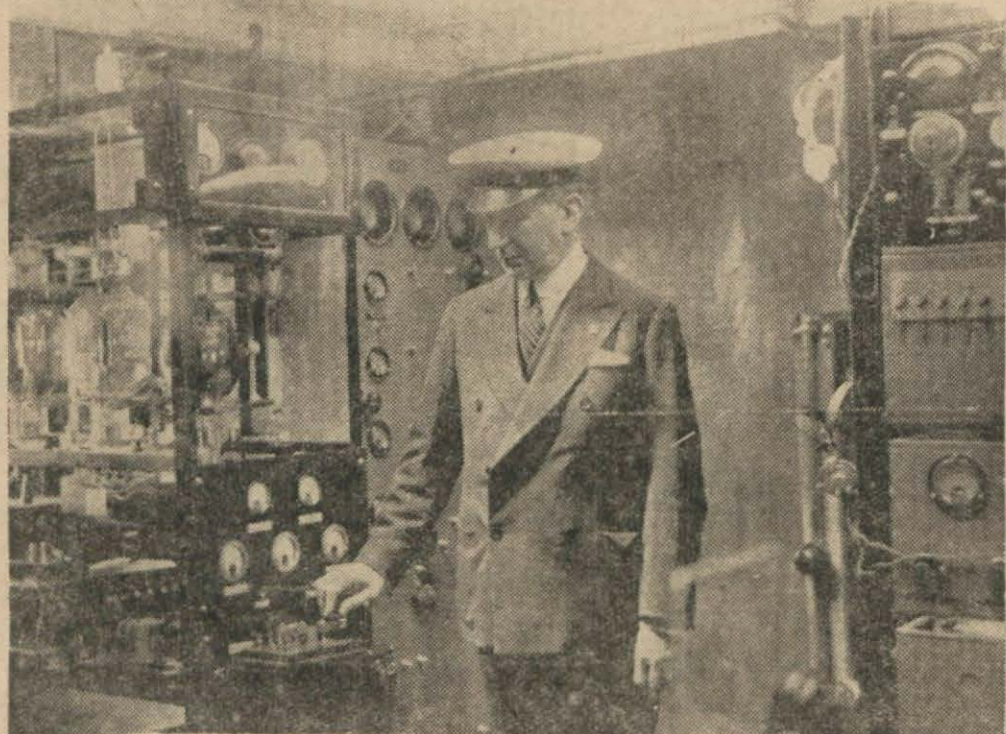

Elettra yatında hoparlör

telgrafın insanlığa yaptığı büyük hizmeti gayet parlak bir surette isbat etti.

1909 da Repmblik ismindeki bir vapur müthiş bir fırtınaya tutulmuş ve batmak tehlikesine uğramıştı. Gemide ufak bir telsiz cihazı vardı: Vapur S. C S. yani imdad işareti verdi. Bütün ahizeler bu S. OS. i almışlardı. Derhal vapurun imdadına koşuldu ve birçok insanların hayatları kurtarıldı.

Telsizin büyük hizmeti artık tamamıyla anlaşılmişti. Bundan sonra vapurlarda telsiz telgraf kullanılması meclurî bir hale girdi. Markoni tecrübelerine devam ediyor ve telsizini her gün biraz daha tekemmül ettiriyordu. Artık beşeriyetin malı olan âlim, 1909 da yaptığı hizmetlere karşılık olarak No-

Marconi, Elettra yatındaki laboratuvarında

Marconinin zevcesi ve kızı ile birlikte İngilterede alınmış bir resmi